

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๔๓

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๓

เรื่อง ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำร้องของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔

อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งเรื่องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ที่ ยช ๐๒๔๒/๑๘๗๕๗ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ระหว่างพนักงานอัยการกองคดีอาญากรุงเทพใต้ (กอง ๑) สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ กับนายสมพร เดชานุภาพ ที่ ๑ (ผู้ร้องที่ ๑) นายเนรมมหาวิทย์ ที่ ๒ (ผู้ร้องที่ ๒) นายอภิชาติ อังสุรางกูร ที่ ๓ และนายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ ที่ ๔ (ผู้ร้องที่ ๓) จำเลย ในข้อหาความผิดร่วมกันใช้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อนด้วยการใช้ จ้าง วานหรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใดอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๒๘๘ และมาตรา ๒๘๙ ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ซึ่งผู้ร้องทั้งสามคนอ้างว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖

ตามคำร้องของผู้ร้องแยกได้ ๒ ลักษณะคือ

๑) ตามคำร้องของผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ (นายสมพร เดชานุภาพ จำเลยที่ ๑ และนายเนรมมหาวิทย์ จำเลยที่ ๒) ได้ถูกพนักงานอัยการสำนักงานอัยการสูงสุด กองคดีอาญากรุงเทพใต้ (กอง ๑) ยื่นฟ้องผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ กับพวก (นายอภิชาติ อังสุรางกูร จำเลยที่ ๓ และนายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ จำเลยที่ ๔) รวม ๔ คน โดยฟ้องผู้ร้องที่ ๑ และ ๒ ในข้อหาพร้อมกันใช้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน โดยวิธีการใช้ จ้าง วานหรือยุยงส่งเสริม และศาลอาญากรุงเทพใต้จะใช้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ บังคับแก่ผู้ร้องทั้งสองในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งตามมาตรา ๑๖ นี้ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจออกกฎกระทรวงวางระเบียบเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปโดยเรียบร้อยนั้น จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๒๔๑ และมาตรา ๒๔๓ เพราะละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้อง

ในการสอบสวนที่กระทำโดยเจ้าพนักงานตำรวจกองปราบปรามซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ผู้ร้องได้ร้องว่าตำรวจดังกล่าวไม่มีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้อำนาจไว้ เพียงแต่มีระเบียบภายในของกรมตำรวจเท่านั้นที่ระบุให้อำนาจไว้ และคำสั่งแต่งตั้งของอธิบดีกรมตำรวจที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แต่งตั้งให้ พลตำรวจตรี ถ้วน ปานรศทิพ กับพวกเป็นเจ้าพนักงานสอบสวน เป็นคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ ที่ระบุให้อำนาจอธิบดีกรมตำรวจเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนและมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคดีได้ทุกคดี ดังนั้น ระเบียบข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งออกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ และเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ เมื่อผู้ร้องถูกจับกุมและถูกบังคับให้รับสารภาพแล้ว ยังมีการสอบสวนตำรวจด้วยตนเองเพื่อเป็นพยาน โดยไม่มีหลักฐานอื่นๆ ประกอบไม่ว่าจะเป็นยานพาหนะ ค่าจ้าง หรือพยานวัตถุอื่นใด อีกทั้งเป็นการสอบสวนในกรณีที่ไม่มีความเสียหายตามกฎหมาย กล่าวคือไม่มีการแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ จึงถือว่าเป็นการสอบสวนผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรมและละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๘๑

ตามข้อเท็จจริงและเหตุผลดังกล่าวผู้ร้องทั้งสองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

๑. มาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๑ และละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๒๕๓ หรือไม่

๒. คำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนของอธิบดีกรมตำรวจที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ และการกระทำของพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจโดยอาศัยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเป็นการกระทำและการสอบสวนที่ไม่ชอบและไม่เป็นธรรม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

๒) ตามคำร้องของผู้ร้องที่ ๓ (นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ จำเลยที่ ๔) ถูกฟ้องในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ในข้อหาความผิดเดียวกับผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งตามคำร้องได้อ้างว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ โดยกล่าวอ้างถึงข้อเท็จจริงในคดี คือ

คดีดังกล่าวนี้ พนักงานสอบสวนดำเนินคดีโดยไม่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือไม่ดำเนินคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง อีกทั้งการใช้ราชฎรเพื่อช่วยในการสืบสวนซึ่งเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) และมาตรา ๑๗ ซึ่งจะต้องกระทำโดยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ปฏิบัติตามหน้าที่ มีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายไม่ว่าในเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐาน การออกหมายจับ การจับกุม และการบันทึกสำนวนการสอบสวน อีกทั้งการสอบสวนที่ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการทางอาญา โดยคดีดังกล่าวนี้ยังไม่มีกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง เพราะเป็นเพียงกล่าวหาว่ามีการเตรียมการใช้ จ้างวาน หรือยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น มีการสร้างพยานหลักฐานต่างๆ โดยมีขอบขึ้นโดยวิธีหลอกล่อให้ปฏิบัติตามเพื่อใช้ในการจับกุมผู้ร้องทั้ง ๓ และใช้ในการดำเนินคดีอาญา การกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานโดยไม่ชอบ และการสอบสวนที่ได้กระทำโดยผู้ไม่มีอำนาจสอบสวน ฯลฯ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวผู้ร้องที่ ๓ ยื่นคำร้องว่า การที่พนักงานอัยการได้ฟ้องคดีนี้ มิได้ปฏิบัติถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” แต่ในมาตราดังกล่าวมิได้ระบุถึงกรณีที่มีการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานโดยมิชอบ หรือโดยไม่มีอำนาจ หรือการสอบสวนโดยผิดกฎหมาย หรือเป็นกรณีที่ยังมีได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ดังนั้น การใช้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ นี้ จึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือขัดต่อหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๒๔๓

พิจารณาแล้วเห็นว่าศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำร้องของผู้ร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๑ ต้องด้วยมาตรา ๖ หรือไม่ จึงได้รับไว้ในสารบบตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดฯ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องของผู้ร้องทั้งสามให้พนักงานอัยการ ซึ่งเป็นผู้ถูกร้องและเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติแถลงเป็นหนังสือ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำแถลงจากพนักงานอัยการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว ตามคำร้องเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้คู่กรณีแถลงโดยการออกนั่งพิจารณารวม ๓ ครั้ง คือ ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน วันที่ ๒๒ กรกฎาคม และวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๒

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ อ้างว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ซึ่งมาตรา ๑๖ บัญญัติว่า “อำนาจศาลอำนาจผู้พิพากษา อำนาจพนักงานอัยการและอำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วยการจัดตั้งศาลยุติธรรม และระบุนำอำนาจและหน้าที่ของผู้พิพากษา หรือซึ่งว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นๆ” เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในภาค ๑ ข้อความเบื้องต้น ลักษณะ ๒ อำนาจพนักงานสอบสวนและศาล หมวด ๑ หลักทั่วไป โดยมีมาตรา ๑๖ เพียงมาตราเดียวซึ่งเป็นการกล่าวกว้างๆ เพื่อให้ผู้มีหน้าที่ในการดำเนินคดีฝ่ายต่างๆ ได้ทราบว่าการที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนี้จะต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายด้วย ข้อความในมาตรานี้ไม่ได้ระบุให้ผู้ที่มีอำนาจกระทำหรือปฏิบัติอย่างไร (How) แต่ประการใด ดังนั้นจึงไม่มีการกระทำหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนเกิดขึ้น และไม่มีข้อความตอนใดของบทบัญญัตินี้ไปเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม” ทั้งนี้เพราะความในมาตรา ๑๖ มิได้กล่าวถึงการกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ของผู้มีอำนาจของแต่ละฝ่าย ในขณะที่ความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง กล่าวถึงพฤติกรรมในการสอบสวนของผู้มีอำนาจหน้าที่สอบสวน และการพิจารณาคดีของผู้มีหน้าที่พิพากษาคดี จึงเป็นคนละเรื่องและไม่เกี่ยวข้องกัน การขัดแย้งกันจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้

ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกัน เมื่อมาตรา ๑๖ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๑๖ ซึ่งมีลักษณะดังกล่าวก็ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ เพราะข้อความในมาตรา ๑๖ มิได้ระบุถึงอำนาจหรือมิได้ให้อำนาจแก่ศาล ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ โดยตรง เพียงแต่กำหนดให้ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวไปใช้กฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอื่นๆ เมื่อข้อความในมาตรา ๑๖ ไม่ได้เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่โดยตรง และมีระบุถึงวิธีการกระทำหรือวิธีปฏิบัติงานโดยตรง จึงไม่มีข้อความเฉพาะเจาะจงที่จะเกี่ยวข้องกับการกระทำหรือพฤติกรรมของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีผลไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญมาตราต่างๆ ดังกล่าวได้

สำหรับที่ผู้ร้องว่าคำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนตามคำสั่งกรมตำรวจที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ และการกระทำของพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจโดยอาศัยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว

เป็นการกระทำและการสอบสวนที่ไม่ชอบและไม่เป็นธรรมขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่าเนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และ ส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” ตามความวรรคหนึ่งของ มาตรา ๒๖๔ ดังกล่าว กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เท่านั้นที่ต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ กล่าวคือ โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายในความหมายนี้ต้อง ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ทั้งนี้ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ กรณีนี้ผู้ร้องได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำสั่งและข้อบังคับที่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจทำการวินิจฉัยได้เพราะคำสั่งและข้อบังคับมิได้เป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายตามความหมายในมาตรา ๒๖๔ ตามกล่าวแล้ว

ส่วนประเด็นสุดท้ายตามที่ผู้ร้องที่ ๓ ได้อ้างว่า มาตรา ๑๒๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ นั้น เนื่องจากมาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือ การพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม” ดังนั้น มาตรา ๑๒๐ จึงเป็นบทบัญญัติ ที่กำกับมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีที่ไม่มีการสอบสวนต่อศาล ส่วนคำว่า การสอบสวนตามความหมาย ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา “หมายความถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการ ทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ” และผู้ที่ จะทำการสอบสวนดังกล่าวได้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นพนักงานสอบสวนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง ระบุรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับ การสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ กล่าวถึงเฉพาะให้มีการสอบสวนเท่านั้น ไม่ได้ระบุถึงความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ แต่ในมาตรา ๑๓๐ และมาตรา ๑๓๕ ของประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนเริ่มทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า และ ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการล่าช้า หรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาแก่ ผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างไรๆ ในเรื่องที่ต้องหา นั้น ซึ่งเป็นข้อความที่เสริมมาตรา ๑๒๐ ให้มี

ความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ เพิ่มขึ้นโดยให้พนักงานสอบสวนเริ่มทำงานโดยไม่ชักช้า และห้ามไม่ให้ใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องในการแสวงหาข้อมูลหลักฐานต่างๆ จากผู้ต้องหา นอกจากนี้ มาตรา ๑๕๐ และมาตรา ๑๕๓ ยังระบุในลักษณะที่ให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนงดหรือให้ทำการสอบสวนต่อไปได้โดยพนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามและพนักงานอัยการมีดุลยพินิจที่จะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีต่อศาลก็ได้ บทบัญญัติมาตรา ๑๒๐ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหลักการหรือกระบวนการทำงานของพนักงานอัยการในการฟ้องคดีต่อศาล การยกเอาความในมาตรา ๑๒๐ เพียงมาตราเดียวมาพิจารณาว่ามีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ จึงไม่น่าจะทำได้อย่างครบถ้วนเพราะขั้นตอนในการสอบสวนและการยื่นฟ้องคดีต่อศาล การพิจารณาหรือวิเคราะห์ปัญหาเรื่องใดๆ สมควรจะดูทั้งจุลภาคและมหภาคอย่างเป็นระบบจึงจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมครบถ้วน

อย่างไรก็ตามหากจะพิจารณาเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ในกรณีนี้แม้อาจสรุปได้ว่ามีข้อความไม่สอดคล้องและครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ แต่ก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่าความมุ่งหมายของกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ก็คือความยุติธรรม ดังนั้น ความมุ่งหมายของมาตรา ๑๒๐ ก็คือการรักษาความยุติธรรมจุดหนึ่งของระบบทั้งหมด โดยเป็นที่เข้าใจว่าการสอบสวนจะต้องกระทำอย่างถูกต้องและเป็นธรรมดาแล้ว หากพนักงานอัยการเห็นว่าการสอบสวนยังไม่ถูกต้องครบถ้วน ก็มีอำนาจที่จะสั่งให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งไม่ฟ้องได้

สำหรับความเห็นของผู้ร้องที่ ๓ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๒๕๓ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ได้บัญญัติห้ามพนักงานอัยการฟ้องคดีอาญาต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดที่ฟ้องก่อนนั้น น่าจะเกิดผลดีต่อผู้ถูกกล่าวหาที่ต้องมีการสอบสวนในความผิดที่ฟ้องเสียก่อนหากพยานหลักฐานไม่พอฟ้องก็ให้สั่งไม่ฟ้องได้ ทั้งนี้ เพื่อรักษาสิทธิและประโยชน์ของผู้ถูกกล่าวหา ฯลฯ ตามเหตุผลที่ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ให้ความเห็นไว้โดยละเอียดแล้วในประเด็นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ หรือไม่ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่มีข้อความใดๆ ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๒๕๓ แต่อย่างใดเช่นกัน

นอกจากนี้ ถ้าคู่ความในคดีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการสอบสวนไม่ถูกต้องก็ย่อมใช้สิทธิฟ้องหรือร้องต่อศาลยุติธรรม หรือศาลปกครอง หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็ได้ เพราะมีบทบาท

หน้าที่ในการให้ความยุติธรรมแก่ผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำหรือพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นความหวังของประชาชนคนไทยทั้งประเทศว่าต่อไปทั้งศาลปกครองและผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา รวมทั้งศาลยุติธรรมจะเป็นที่พึ่งของประชาชนให้ได้รับความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น และหวังอย่างยิ่งว่าสังคมไทยจะเป็นสังคมที่ปกครองกันด้วยกฎหมายอย่างจริงจัง โดยทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน อิทธิพลทั้งในกฎหมายและนอกกฎหมายควรจะหมดไปจากเมืองไทย เช่นเดียวกันกับการเล่นพรรคเล่นพวกและการฉ้อราษฎร์บังหลวง และคิดว่าคงไม่สายเกินไปที่ผู้ร้องจะใช้สิทธิที่จะแสวงหาความเป็นธรรมต่อไปจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่กำลังจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ในเร็ว ๆ นี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๒๕๓ ส่วนคำสั่งของกรมตำรวจ ที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ และการกระทำของพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจโดยอาศัยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว เป็นการกระทำและการสอบสวนที่ไม่ชอบและไม่เป็นธรรม ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และคำขออื่นไม่จำต้องวินิจฉัย

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ